

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

**Zásady financování a pravidla stanovení
rozpočtu veřejných vysokých škol
pro rok 2011 a další**

Konečná verze z 25. června 2010

Praha 2010

OBSAH

1	ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA	2
	<i>Od kvantity ke kvalitě</i>	2
	<i>Diverzifikace vysokého školství</i>	3
	<i>Hlavní zásady</i>	3
2	PŘÍSPĚVEK NA VZDĚLÁVACÍ ČINNOST PRO ROK 2011: STUDENTI.....	5
2.1	ZMĚNY V PRAVIDLECH PRO STANOVENÍ PŘÍSPĚVKU NA STUDENTA	5
	<i>Vědecký výkon, kvalifikační zajištění a mezinárodní zaměření</i>	6
	<i>Započítávání nově zapsaných studentů v dalších letech studia</i>	9
2.2	PŘÍSPĚVEK NA STUDENTA PODLE TYPU STUDIJNÍHO PROGRAMU.....	9
	<i>Doktorské studijní programy</i>	9
	<i>Magisterské studijní programy</i>	10
	<i>Bakalářské studijní programy</i>	10
3	PŘÍSPĚVEK NA VZDĚLÁVACÍ ČINNOST PRO ROK 2011: ABSOLVENTI	11
3.1	ZMĚNY V PRAVIDLECH PRO STANOVENÍ PŘÍSPĚVKU NA ABSOLVENTA	11
	<i>Bakaláři nepokračující v navazujícím studiu.....</i>	12
	<i>Délka doktorského studia</i>	12
	<i>Zaměstnatelnost absolventů.....</i>	12
3.2	PŘÍSPĚVEK NA ABSOLVENTA PODLE TYPU STUDIJNÍHO PROGRAMU	13
	<i>Absolventi bakalářských studijních programů</i>	13
	<i>Absolventi magisterských studijních programů.....</i>	13
	<i>Absolventi doktorských studijních programů</i>	13
4	PŘÍSPĚVEK NA VZDĚLÁVACÍ ČINNOST PRO ROK 2011: DALŠÍ KRITÉRIA	14
5	VÁHY JEDNOTLIVÝCH UKAZATELŮ NORMATIVNÍ ČÁSTI PŘÍSPĚVKU	14
6	FINANCOVÁNÍ DALŠÍCH ČINNOSTÍ SOUVISEJÍCÍCH SE VZDĚLÁVÁNÍM	14
	<i>Financování U3V.....</i>	14
	<i>Financování studentů se specifickými nároky (handicapovaní studenti).....</i>	14
7	ROZVOJOVÉ PROGRAMY	15
	<i>Rozvojové programy.....</i>	15
	PRAMENY	15

Konečná verze materiálu *Zásady financování a pravidla stanovení rozpočtu veřejných vysokých škol pro rok 2011 a další* (dále jen „Zásady a pravidla“) navazuje na třetí verzi materiálu¹ ze dne 15. 5. 2010, která byla prezentována na jednání mezi zástupci MŠMT a členy Reprezentativní komise vysokých škol (dále jen „Repre komise“) dne 16. června 2010. Vedle návrhů a doporučení členů Repre komise přispěly k této konečné verzi připomínky a náměty od České konference rektorů (dále jen ČKR), Rady vysokých škol (dále jen „RVŠ“) a členů týmu IPn. Podobu Zásad a pravidel významně ovlivnily též diskuse při dokončování *Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015* (dále jen „DZ VŠ“) a připomínky k němu (zvláště k části II.3 *Efektivita a financování*) od ČKR, RVŠ a členů pracovní skupiny pro přípravu DZ VŠ. Zásady a pravidla přihlížejí rovněž k dalším domácím i zahraničním dokumentům a studiím² a ke zkušenostem s reformami a změnami financování vysokého školství u nás i v jiných evropských zemích. Materiál připravil pracovní tým Skupiny výzkumu a vysokého školství MŠMT.

1 Základní východiska

Zásady a pravidla byly připraveny v době, kdy je již schválen nový DZ VŠ, v němž jsou pro oblast financování vysokých škol ukotveny základní principy a tendence. Zásady a pravidla na tyto principy navazují a měly by je konkretizovat tak, aby se společně s DZ VŠ staly přehledným a dostatečným vodítkem pro střednědobé strategie jednotlivých vysokých škol, včetně přímé vazby na dlouhodobé záměry vysokých škol a jejich aktualizace. Zásady a pravidla budou proto postupně zpřesňovány, aby byly bezprostředně převoditelné a využitelné na úrovni řízení jednotlivých veřejných vysokých škol.

Základním a rozhodujícím východiskem pro změnu Zásad a pravidel jsou strategické priority vysokoškolské politiky, především přechod od kvantitativní expanze posledního desetiletí k všestranné podpoře kvality rozvoje a s tím související diverzifikace vysokého školství v České republice (viz *posun od kvantity ke kvalitě* formulovaný v DZ VŠ).

Od kvantity ke kvalitě

České vysoké školství se z hlediska kvantitativních ukazatelů terciárního vzdělávání již před několika lety vyrovnalo průměru vyspělých zemí Evropy a počtem studentů zřetelně předstihlo některé ekonomicky vyspělejší země s podobnou školskou tradicí, jako je například Rakousko, Německo nebo Švýcarsko. V České republice již v akademickém roce 2006/2007 (poslední srovnatelné údaje z OECD³) převýšil podíl poprvé zapsaných do všech forem terciárního vzdělávání 60 % odpovídající věkové skupiny. Růstová dynamika, která je u nás jednou z nejvyšších ze všech rozvinutých zemí světa a více než dvojnásobná oproti průměru zemí OECD, navíc dále pokračuje a do roku 2009/2010 uvedený údaj přesáhl dvě třetiny populace odpovídajícího věku.

V současné době se vysoké hodnoty začínají postupně projevat již i v podílu vysokoškoláků odcházejících na pracovní trh, přičemž tato tendence se v následujících letech výrazně posílí. Vzhledem k tomu, že navíc kolem 80 % bakalářů pokračuje v magisterském studiu, mezi absolventy výrazně převažují vysokoškoláci s magisterským diplomem.

¹ *Zásady financování a pravidla stanovení rozpočtu veřejných vysokých škol pro rok 2011 a další*. MŠMT, Praha 15. května 2010

² Nejvýznamnější z nich jsou uvedeny v přehledu pramenů na konci materiálu.

³ Education at a Glance. OECD, Paris 2009. Metodika OECD, která umožňuje provádět seriózní mezinárodní srovnání, byla použita i pro propočty aktuálních údajů za Českou republiku.

Mezinárodní srovnání ukazatelů kvality českého vysokého školství je podstatně náročnější a komplikovanější než komparace kvantitativní. Dostupné informace však naznačují, že alespoň některé naše vysoké školy s delší tradicí dosahují poměrně vysokého mezinárodního standardu, který přinejmenším nezaostává za postavením České republiky v jiných srovnávaných oblastech. Rovněž uplatnění absolventů českých vysokých škol na pracovním trhu a jejich zpětné hodnocení kvality a relevance vysokoškolského vzdělání se nevymyká poměrům v západoevropských zemích. Zároveň se však – především v poslední době – u nás objevují některé příznaky dlouhodobého ohrožení kvality a inflace udělovaných vysokoškolských diplomů, často jako důsledek nepřiměřené (a ne zcela kontrolované) expanze systému.

Diverzifikace vysokého školství

V souvislosti s uvedeným vývojem se i v České republice ukazuje, že kvantitativní expanze musí být provázána s diverzifikací vysokého školství. Jejím cílem je přitom na jedné straně umožnit vzdělávání mnohem různorodější populaci studentů a připravit je na rozmanité pozice ve společnosti, ale na druhé straně také zachovat a ochránit nejkvalitnější část univerzitního sektoru vysokého školství, udržet jeho vysokou úroveň, která je pro vývoj společnosti (a ekonomiky) životně důležitá.

V masifikovaném a diverzifikovaném vysokém školství, které plní řadu velice rozmanitých funkcí, je proto třeba vytvořit příznivé prostředí pro profilaci jednotlivých škol podle toho, v čem dokážou dosahovat nejlepších výsledků. Vedle škol orientovaných na špičkový výzkum v mezinárodním prostředí a náročné vzdělávací programy na magisterské a doktorské úrovni musí dostatečný prostor pro svůj rozvoj získat také školy, které se zaměří například na bakalářské programy, vzdělávání dospělých, spolupráci s podniky nebo na podporu svého regionu.

Proto je nezbytné vysokým školám umožnit, aby pro diverzifikovaný rozvoj získaly dostatečné finanční prostředky a vysoké kvality mohly dosahovat právě v těch oblastech, na které se zaměří. Vysoké školy mají totiž nejen různé funkce, ale představují také různé kvality. Diverzifikace jako odraz různé váhy těchto funkcí, do jejichž plnění jsou vysoké školy zapojeny, vyžaduje přitom nové motivující finanční nástroje. Na základě poznatků z jiných zemí proto MŠMT navrhuje postupně vytvářet různé podpůrné programy, opřené například o tzv. *vstřícné financování*. Podpoří nejen výzkumnou a mezinárodní funkci škol, ale také jejich spolupráci s veřejnou správou (s kraji, městy a obcemi), rozvoj inovací v podnikatelské i nepodnikatelské sféře, spolupráci se zaměstnavateli, další vzdělávání a vzdělávání dospělých apod.

Hlavní zásady

Zásady a pravidla financování musí strategické priority státu ve vysokoškolské politice nejenom odrážet, ale musí se stát jedním z rozhodujících hybatelů posunu od kvantity ke kvalitě a k diverzifikaci vysokého školství. Právě financování je totiž hlavním a nepominutelným nástrojem jejich prosazování a bez jeho promyšleného a důsledného využívání je obtížné strategické proměny skutečně realizovat. Zásady a pravidla proto zahrnují řadu nových kroků, které převádějí strategické priority vysokoškolské politiky a DZ VŠ do konkrétní podoby financování a rozpočtování veřejných vysokých škol. MŠMT bude obdobně postupovat i při projednávání dlouhodobých záměrů jednotlivých VVŠ a jejich aktualizací.

Problematika, kterou oblast financování vysokých škol zahrnuje nejen v těchto Zásadách a pravidlech, ale i v novém DZ VŠ, je však velmi rozsáhlá, komplikovaná a úzce souvisí s dalšími oblastmi vysokoškolské politiky a rozvoje vysokého školství. Aktivní využívání financování jako rozhodujícího nástroje MŠMT při prosazování vysokoškolské politiky státu proto vyžaduje přípravu ucelenějšího strategického materiálu o financování veřejných vysokých škol v návaznosti na kvantitativní vývoj

vysokého školství a jeho postupnou diverzifikaci. Přípravu takového materiálu pro následnou diskusi s vysokými školami a jejich reprezentacemi zajistí MŠMT ještě v roce 2010⁴.

Změny v pravidlech financování vysokých škol, které skutečně ovlivní jejich další vývoj od kvantity ke kvalitě, musí zasáhnout i některé základní prvky financování a nemohou se tudíž příliš ohlížet na současný stav a zvyklosti v přípravě rozpočtu vysokých škol. Původní pravidla je totiž třeba považovat za překonaná především proto, že způsob financování vysokých škol stále podporuje jeho kvantitativní rozvoj. Přitom není žádný důvod a v těchto letech nejsou ani příznivé ekonomické podmínky pro další zvyšování počtu studentů. Naopak je mnoho důvodů pro jeho snižování. Zřetelného zvýšení kvality lze těžko dosáhnout bez relativního zvýšení jednotkových výdajů, a stejně tak funkční a efektivní diverzifikaci vysokého školství není možné prosazovat bez nových finančních stimulů.

Změny ve financování však zároveň nemají a ani nemusejí být výrazně skokové. Zaváděny proto budou postupnými kroky, neboť časový horizont přechodu k novým zásadám financování a pravidlům stanovení rozpočtu je možné rozprostřít do období několika let. České vysoké školství jako celek totiž není ve stavu vyžadujícím bezodkladné řešení, jež nebude brát ohled na nepříznivé důsledky, které to může mít pro jednotlivé instituce i rozkolísání celého systému. Navrhované změny pro rok 2011 proto sice nejsou z hlediska dalších let konečné, ale zároveň zřetelně odrážejí dlouhodobý trend, který bude zachován i v příštích letech.

Současně je ovšem zřejmé, že jakékoliv větší změny v pravidlech financování přinášejí do rozpočtů vysokých škol určitou míru nejistoty a u jednotlivých institucí mohou vést k obtížně předvídatelným výsledkům a přinést jim nečekané komplikace. MŠMT si uvědomuje, že je třeba udržet jistou stabilitu ve vývoji financování jednotlivých vysokých škol z veřejných zdrojů. Proto zavádí zásadu, podle které navrhovaná změna algoritmu výpočtu nebude mít větší dopad na výši rozpočtu žádné VVŠ než $\pm 10\%$. Pro uplatnění této zásady bude rozhodné modelové ověření na vstupních údajích předchozího roku (navrhovaná pravidla pro rok 2011 tedy budou modelově propočítána pro rok 2010 a srovnána se skutečným rozpočtem jednotlivých VVŠ). Zavádění zcela nových a přitom významných parametrů nebo ukazatelů do stanovení rozpočtu vyžaduje zpracování odpovídajících studií proveditelnosti, které mimo jiné ukážou na způsob zpracování navrhovaných změn a jejich udržitelnost, na výhody a rizika takového postupu, na dostupnost nezbytných údajů a informací, na pravděpodobné krátkodobé i dlouhodobé dopady na rozpočet a na chování jednotlivých škol.

Přestože Zásady a pravidla využívají kvantitativní a kvalitativní postupy při stanovení rozpočtu vysokých škol jiným způsobem než v předchozích letech, financování vysokého školství je nadále postaveno na měření výkonu veřejných vysokých škol podle počtu studií studovaných ve standardní době plus jeden rok a absolventů (tedy na tzv. normativním financování) a zachovává v současnosti platné koeficienty ekonomické náročnosti. Případnou diskusi k jejich úpravám bude možné zahájit až po zpracování podkladového materiálu na toto téma a po ověření funkčnosti změn navržených v Zásadách a pravidlech a jejich dopadu na vývoj vysokého školství v ČR.

Legislativně nesporně komplikovanější je případný přechod na tzv. *kontraktové financování* vysokých škol. Navrhované změny ve financování musejí totiž vycházet z platné legislativy, a to jak ze zákona o vysokých školách, tak z dalších příslušných zákonných norem pro stanovení státního rozpočtu. Zatímco vlastní pravidla pro stanovení rozpočtu VVŠ je možné měnit i za současných legislativních podmínek, podoba financování prostřednictvím víceletého smluvního závazku mezi vysokou školou a MŠMT vyžaduje změny přesahující rámec zákona o vysokých školách a zejména zákona o rozpočtových pravidlech, vyjadřujícího zásady konstrukce státního rozpočtu. DZ VŠ si klade za cíl o tuto změnu usilovat.

⁴ Přípravovaný materiál pojedná o celkových systémových, strukturálních a kvantitativních charakteristikách a změnách českého vysokého školství ve srovnání s vývojem v Evropě, přičemž do rozboru vedle veřejných vysokých škol zahrne i sektor soukromých škol a dalších součástí terciárního vzdělávání. Shrne předpokládaný vývoj požadavků pracovního trhu na kvalifikovanou pracovní sílu a dopady demografických trendů na poptávku a vývoj vysokého školství do roku 2020. Promítne uvedené změny do základních ekonomických ukazatelů a důsledků pro financování vysokých škol. Nastíní základní možné strategie a navrhne doporučení pro zásady a pravidla rozpočtování vysokých škol na příští roky.

2 Příspěvek na vzdělávací činnost pro rok 2011: studenti

Důležitým cílem navrhovaných pravidel je zvrátit kvantitativní expanzi, protože na vysoké školy je v ČR přijímáno již přes 60 % a do celého terciárního vzdělávání dokonce více než dvě třetiny odpovídající populace. Ani samotné vysoké školy nepovažují pokračování kvantitativního růstu za systémově prospěšné. Kvantitativní růst je však stále podporován platnými pravidly financování, a proto je v nich třeba provést poměrně podstatné úpravy. Závažným argumentem pro takové změny je rovněž blížící se demografický propad v rozsahu přesahujícím čtvrtinu kohorty odpovídající věku přijímaných, který vysoké školy zasáhne mezi roky 2012-2016. Vysoké školy budou nuceny přejít z růstové orientace a zaměřit se více na kvalitu vzdělávání a své další funkce při současném poklesu počtu studentů.

Zároveň je však MŠMT přesvědčeno – a obdobné stanovisko se postupně prosadilo i mezi zástupci vysokých škol – že omezení kvantitativního rozmachu nemá být uplatňováno plošně stejným způsobem na všechny školy a že má být řešeno rozdílně pro bakalářské, magisterské a doktorské studium. Trend k diverzifikaci vysokých škol musí jít totiž ruku v ruce s možností různé orientace jednotlivých škol i z hlediska jejich vzdělávací funkce (proto je financování vzdělávací činnosti strukturováno podle jednotlivých typů studijních programů a rozděleno na bakalářské studijní programy, magisterské „dlouhé“ studijní programy, magisterské navazující studijní programy a doktorské studijní programy).

2.1 Změny v pravidlech pro stanovení příspěvku na studenta

Pravidla pro finanční zabezpečení vzdělávací činnosti se sice nadále odvíjejí od počtu studentů, studujících ve standardní době studia plus jeden rok (ve zkratce „SDS+1“), nadále jde tedy o normativní financování, ale obsahují několik podstatných změn, které se týkají všech typů studijních programů. Jedná se především o použití parametru vědeckého výkonu, úrovně kvalifikačního zajištění výuky doktorského studia a výkonu v mezinárodním zaměření vysoké školy (parametr VKM) pro určování limitu počtu nově zapsaných studentů, kteří budou zahrnuti do výpočtu příspěvku a to diferencovaně pro jednotlivé typy studijních programů. Nově zapsaným studentem se rozumí student, který podle údajů SIMS studuje v aktuálním studijním programu méně než jeden rok a je studentem rozpočtovým⁵ (dále jen „nově zapsaný student“). Upravují se rovněž pravidla pro započítávání nově zapsaných studentů do přepočtených („financovaných“) studentů v následujících letech.

Vědecký výkon, kvalifikační zajištění a mezinárodní zaměření

Podstatnou změnou je zavedení nového parametru vědeckého výkonu, kvalifikačního zajištění a mezinárodního zaměření veřejné vysoké školy (dále jen „parametr VKM“).

Navazuje na některé ukazatele, které byly použity již pro rok 2010 v parametru B3, ale nově do parametru doplňuje další ukazatele. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že parametr VKM bude při stanovení

⁵ Rozpočtovým studentem je student, který je zapsán ke studiu, s výjimkou studenta-občana České republiky, jehož studium je hrazeno z prostředků jiné rozpočtové kapitoly, studenta, jehož studium je hrazeno podle mezinárodních smluv a usnesení vlády a studenta, který hradí plně své studium v cizím jazyce (podle Pravidel pro poskytování příspěvků a dotací VVŠ, č. j. 598/2010-33).

finančního příspěvku na vzdělávací činnost využít i pro určení limitů přepočtených (financovaných) nově zapsaných studentů diferencovaně do magisterských a doktorských studijních programů.

Parametr VKM je složen ze třinácti ukazatelů, které lze shrnout do tří oblastí: dva ukazatele se vztahují k vědeckému výkonu vysoké školy, tři ukazatele se týkají akademických pracovníků s hodností profesora a docenta, studentů a absolventů doktorského studia (kvalifikovanost pedagogů a doktorská studia) a osm ukazatelů je z oblasti mezinárodního zaměření vysoké školy indikované účastí v programech mobility, rozsahem studia cizinců a finančními prostředky získanými ze zahraničí (mobilita a internacionalizace).

Dosahování dostatečných hodnot v uvedených třech oblastech lze považovat za předpoklad pro kvalitní uskutečňování doktorských i magisterských studijních programů. Hodnota parametru VKM bude proto limitovat rozsah financovaných magisterských a především doktorských studií. Použití tohoto parametru otevře cestu k tomu, aby se veřejné vysoké školy, které dosahují nejlepších výsledků ve vědě a výzkumu, mají odpovídající kvalifikační strukturu akademických pracovníků (dostatek profesorů a docentů), zavedená doktorská studia a realizují rovněž dostatek mezinárodních aktivit, mohly zaměřit výrazněji na magisterské a doktorské studijní programy, což zároveň podpoří udržení, případně vítané zvýšení jejich kvality. Navrhovaný způsob uplatnění parametru VKM však zároveň umožní těm školám, které v uvedených oblastech nedosahují vysokých hodnot, aby se soustředily na rozvoj bakalářských studijních programů (parametr VKM nijak neomezuje bakalářské studijní programy).

Pro stanovení rozpočtu pro rok 2011 budou v parametru vědeckého výkonu, kvalifikačním zajištění a v mezinárodním zaměření vysoké školy (parametr VKM) použity ukazatele uvedené v následujícím přehledu. Do celkové hodnoty parametru vstupují ukazatele za každou školu vesměs jako podíly z celkového součtu daného údaje za všechny veřejné vysoké školy v České republice. Výpočet parametru přitom nevychází pouze z ukazatelů za poslední rok, které mohou být ovlivněny náhodnými statistickými odchylkami. Používá se vážený průměr ukazatele za poslední tři roky, kdy váhy činí 50 % pro údaje za rok t (poslední rok), 30 % pro údaje za rok $t-1$ (předposlední rok) a 20 % pro údaje za rok $t-2$. Jedinou výjimkou je ukazatel počtu bodů započítaných za výstupy výzkumu a vývoje (RIV⁶), který představuje jejich prostý součet za posledních 5 let předcházejících roku hodnocení.

Celkový přehled třinácti ukazatelů parametru VKM použitých pro rok 2011:

V: ukazatele vědeckého výkonu vysoké školy

- počet bodů započítaných podle přijaté metodiky Rady pro výzkum a vývoj, které jsou zjišťovány a zveřejňovány v Rejstříku informací o výsledcích RIV (vždy jde o součet za posledních 5 let předcházejících roku hodnocení); pro rozpočet roku financování bude použit počet bodů zveřejněný v předchozím roce (například pro rozpočet roku 2011 bude tedy použit počet bodů zveřejněný v lednu 2010, tj. za roky 2004-2008);⁷
- objem účelových neinvestičních prostředků (včetně zahraničních) na výzkum a vývoj (vážený průměr za poslední tři roky), který vyplňují vysoké školy ve výkazu Úč OÚPO 4-02 (údaj zpracovává MÚZO Praha s.r.o. a po zpracování předává na MŠMT a do ÚIV, které je každý rok publikuje na CD);

K: ukazatele kvalifikační struktury akademických pracovníků a doktorského studia

⁶ Rejstřík informací o výsledcích (RIV) je jednou z částí (datovou oblastí) informačního systému výzkumu, experimentální vývoje a inovací (IS VaV), ve které jsou shromažďovány informace o výsledcích projektů výzkumu a vývoje a výzkumných záměrů podporovaných z veřejných prostředků podle [zákona č. 130/2002 Sb.](#), ve znění pozdějších předpisů. Údaje obsažené v RIV vycházejí z poslední *Metodiky hodnocení výsledků výzkumu a vývoje v roce 2009*. Úřad vlády ČR, Praha 2010, viz www.vyzkum.cz.

⁷ Parametr VKM v části týkající se započítaných bodů RIV je u uměleckých vysokých škol nahrazen výpočtem odvozeným od počtu normativních studentů. Připravovaná metodika pro hodnocení uměleckých výkonů bude využitelná nejdříve pro rozpočet roku 2012.

- počet profesorů a docentů přepočítaný a vážený za poslední tři roky (váha profesora je přitom stanovena na 2,5 a váha docenta na 1,5); údaj je převzat z výkazu Škol (MŠMT) P1b-04, který ÚIV každý rok publikuje na CD;
- počet všech studentů doktorských studijních programů podle výstupu ze SIMS, kteří byli zapsáni k datu k 31. 10. roku, který předchází roku financování (včetně krátkodobých studijních pobytů) – ukazatel použitý pouze pro magisterské studijní programy (vážený průměr za poslední tři roky);
- počet všech absolventů doktorských studijních programů, kteří absolvovali v období od 1. 11. roku t-2 do 31. 10. roku t-1, kde t je rok financování – ukazatel použitý pouze pro doktorské studijní programy (vážený průměr za poslední tři roky);

M: ukazatele mezinárodní mobility studentů a internacionalizace

- počet všech studentů s cizím státním občanstvím mimo těch, kteří plně hradí své studium z vlastních prostředků⁸ a těch, kteří přijeli na stáž podle výstupu ze SIMS, zapsaných k datu 31. 10. roku, který předchází roku financování (vážený průměr za poslední tři roky);
- počet studentů s cizím státním občanstvím mimo těch, kteří plně hradí své studium z vlastních prostředků a těch, kteří přijeli na stáž v magisterských studijních programech – ukazatel použitý jen pro magisterské studijní programy (vážený průměr za poslední tři roky);
- počet studentů s cizím státním občanstvím mimo těch, kteří plně hradí své studium z vlastních prostředků a těch, kteří přijeli na stáž v doktorských studijních programech – ukazatel použitý jen pro doktorské studijní programy (vážený průměr za poslední tři roky);
- počet všech studentů s cizím státním občanstvím, kteří plně hradí své studium v cizím jazyce z vlastních prostředků („samoplátci“) celkem (vážený průměr za poslední tři roky);
- počet všech studentů s cizím státním občanstvím, kteří plně hradí své studium z vlastních prostředků v magisterských studijních programech – ukazatel použitý jen pro magisterské studijní programy (vážený průměr za poslední tři roky);
- počet všech studentů s cizím státním občanstvím, kteří plně hradí své studium z vlastních prostředků v doktorských studijních programech – ukazatel použitý jen pro doktorské studijní programy (vážený průměr za poslední tři roky);
- vážený průměr zahraničních pobytů vyjíždějících studentů ze školy v rámci mobilitních programů, které trvají alespoň 30 dní včetně dnů výjezdu a návratu, měřené ve studentoměsících, za poslední tři roky počítané od 1. 11. do 31. 10;
- vážený průměr pobytu přijíždějících studentů na školu v rámci mobilitních programů, které trvají alespoň 30 dní včetně dnů výjezdu a návratu měřené ve studentoměsících, za poslední tři roky počítané vždy od 1. 11. do 31. 10.

Důležité pro určení limitů financovaných (přepočtených) nově zapsaných studentů do magisterských a doktorských studijních programů není ovšem jen samotné zařazení ukazatele. Podstatná je též váha každého ukazatele vyjádřená v procentech. Určuje význam ukazatele v celkové hodnotě parametru. MŠMT pro rok 2011 navrhuje, aby celková váha ukazatelů výkonu ve vědě a výzkumu představovala 50 % parametru VKM, celková váha ukazatelů kvalifikačního zajištění představovala 20 % parametru VKM a celková váha ukazatelů mezinárodního zaměření představovala také 30 % parametru VKM. Návrh váhy každého ukazatele, s nímž vstupuje do výpočtu parametru, je uveden v následující tabulce.

⁸ Pro účely zjištění, zda student hradí plně své studium v cizím jazyce, se stanoví částka, připadající na jednoho studenta vypočtená podle vzorce pro ukazatel A+B1 plus poměrná část, připadající na jednoho studenta dotčené veřejné vysoké školy z části příspěvku, vypočteného pro tuto školu podle ukazatele B2 plus poměrná část, připadající na jednoho studenta dotčené veřejné vysoké školy z části příspěvku, vypočteného pro tuto školu podle ukazatele B3. Student, který hradí částku stejnou nebo vyšší než je částka takto určená, je studentem, který hradí plně své studium v cizím jazyce (podle čl. 4 Pravidel pro poskytování příspěvku a dotací VVŠ, č. j. 598/2010-33).

Parametr VKM		
Váha ukazatelů výkonu ve VaV, kvalifikačním zajištění, doktorském studiu a mezinárodním zaměřením	Magisterské studium	Doktorské studium
Vědecký výkon vysoké školy	50 %	50 %
Započítané body RIV	25%	25%
Účelové neinvestiční prostředky na výzkum	25%	25%
Kvalifikovanost pedagogů a doktorská studia	20 %	20 %
Vážený počet profesorů a docentů (váha prof:doc: 2,5:1,5)	10%	10%
Studenti doktorských programů	10%	
Absolventi doktorských programů		10%
Internacionalizace a mezinárodní mobilita	30 %	30 %
Cizinci celkem	5%	5%
Cizinci v magisterském studiu	5%	
Cizinci v doktorském studiu		5%
„Samoplátci“ celkem	5%	5%
„Samoplátci“ v magisterském studiu	5%	
„Samoplátci“ v doktorském studiu		5%
Vyslaní v rámci mobilitních programů	5%	5%
Přijetí v rámci mobilitních programů	5%	5%
Celkem	100%	100%

„Samoplátce“ – student, který hradí plně své studium z vlastních prostředků, viz Pravidla pro poskytování příspěvků a dotací VVŠ, č. j. 598/2010-33, čl. 4.

Parametr VKM se bude v následujících letech vyvíjet podle toho, jak se použité ukazatele osvědčí a jaké nové budou případně navrženy. MŠMT uvažuje například o dalších ukazatelích, jako je rozsah citovanosti pracovníků školy (citační ohlas) nebo domácí a mezinárodní ocenění (školám, jejich pracovištím nebo jednotlivcům na základě vytvořené a postupně doplňované metodiky, která bude zahrnovat různá prestižní umístění, mezinárodní ocenění, akreditace, výsledky soutěží apod.). Pro takové komplikovanější návrhy je však třeba nejprve připravit studie proveditelnosti a na jejich základě předložit návrhy k diskusi reprezentaci vysokých škol.⁹

Započítávání nově zapsaných studentů v dalších letech studia

Normativní financování však neuvažuje jen počet nově zapsaných studentů, ale celkový počet všech započítaných studentů. Pravidla pro určování limitu počtu nově zapsaných studentů je tedy třeba doplnit o pravidla jejich započítávání do celkového počtu studentů v následujících letech. Rovněž tato pravidla přitom musí nadále působit stejným směrem. Nemůže tedy být použit algoritmus platný až do roku 2008, totiž že počet nově zapsaných studentů byl sice omezován, ale celkový počet studentů studujících v následujících letech již omezován nebyl a školy tedy o rok později dostaly finanční prostředky i na studenty, kteří byli zapsáni nad stanovený limit.

Pro každý rok budou stanoveny limity pro nově zapsané studenty. Pro další roky studia budou při výpočtech respektovány limity z předchozích let (event. včetně s ministerstvem dohodnutých úprav), redukované o procento úspěšnosti, zjištěné pro každou VVŠ individuálně. Pokud některé VVŠ v určitém typu studia klesne počet studentů pod stanovený limit, bude započten skutečný počet studentů.

Pro rok 2011 bude výpočet novým způsobem proveden pouze pro první rok studia, zatímco pro další roky studia bude stanoven pro každou VVŠ limit, navazující na limit stanovený pro rok 2010, popřípadě na skutečnost, nebyl-li tento limit dosažen, opět při respektování úspěšnosti studia na každé

⁹ Jedna z připravovaných studií má již v roce 2010 navrhnout alternativu k počtu bodů získaných v RIV pro umělecké vysoké školy.

VVŠ. Pro rok 2012 bude tento jednotný limit stanoven již jen pro pro třetí a další roky studia. Takto se bude postupovat až ke konečnému stavu, kdy veškerá financovaná studia budou založena pouze na limitovaných počtech studentů.

Vysoké školy jako samostatné nestátní subjekty mohou do jednotlivých typů akreditovaných studijních programů přijmout i vyšší než limitovaný počet nově přijatých studentů. Ty však MŠMT nezahrne do výpočtu příspěvku nejen v prvním roce jejich studia, ale ani v následujících letech. Pokud tedy VVŠ z vlastní vůle v daném roce zapíše určité procento nových studentů navíc, bude jí i v následujících letech o toto procento snižován počet studentů zahrnovaných do výpočtu příspěvku. Pokud škola zapíše nově méně studentů, než činí limitovaný počet, budou i v příštích letech zahrnuti všichni tito studenti do výpočtu příspěvku.

2.2 Příspěvek na studenta podle typu studijního programu

Vzhledem k tomu, že parametr VKM ovlivňuje rozsah financování doktorských a magisterských studijních programů, a teprve od něho se odvozuje i rozsah bakalářských studijních programů, odpovídá následující řazení tomuto postupu.

Doktorské studijní programy

Úkolem doktorských studijních programů je příprava vědeckých a vysoce tvůrčích pracovníků. Podmínkou pro takovou přípravu musí být dostatečné odborné zázemí na vysokých školách a odpovídající tvůrčí vědecká, výzkumná a vývojová kapacita a propojení na mezinárodní prostředí. Zdaleka ne všechna pracoviště veřejných vysokých škol, která uskutečňují doktorské studijní programy, takové odpovídající zázemí a kapacitu mají. Přitom počet studentů doktorského studia je v současné době – na rozdíl od počtu jeho absolventů – naddimenzován a není důvod ho dále zvyšovat. Navrhovaná úprava proto podporuje rozvoj doktorských studijních programů na těch pracovištích, která dlouhodobě prokazují dostatečnou výkonnost i kapacitu. Naopak podpora doktorských studijních programů bez odpovídajícího odborného výzkumného a vývojového zázemí, programů méně kvalitně nebo nekvalitně personálně zabezpečených a bez dostatečné vazby na mezinárodní prostředí bude postupně finančně utlumována.

Cílem MŠMT v doktorských studijních programech je proto postupně omezit jejich kvantitativní růst a současně posílit jejich kvalitu tím, že realizace doktorských programů bude těsněji svázána s prokázanou výkonností ve výzkumu a vývoji, s odpovídající kvalifikační strukturou a s mezinárodním zaměřením vysoké školy. Proto MŠMT navrhuje v následujících letech garantovat vysokým školám jen určitou část rozpočtu pro uskutečňování doktorských studijních programů, která vyplývá ze skutečnosti předchozího roku, a postupně posilovat část odvozenou od parametru VKM.

Nejvyšší počet studentů nově zapsaných do doktorských studijních programů dané vysoké školy (financovaný limit) pro rok 2011 bude součtem dvou údajů. První údaj bude tvořit 80 % z počtu studentů zapsaných do doktorských studijních programů na každou VVŠ v roce 2010. Další 20 % studentů doktorských studijních programů zapsaných v roce 2010 na všechny VVŠ bude mezi školy rozděleno podle podílu škol na celkové hodnotě parametru VKM. U těch VVŠ, kde součet obou položek přesáhne počet studentů zapsaných do doktorského studia v roce 2010, bude počet financovaných studentů snížen o polovinu tohoto rozdílu.

Uvedený postup by v modelovém výpočtu pro rok 2010 vedl ke snížení celkového počtu nově zapsaných financovaných studentů do doktorského studia o 1,1 % (68 studentů), přičemž největší pokles u jednotlivé školy sice představuje 10,7 % oproti předchozímu rok. Jedná se o snížení o 34 nově zapsaných studentů, což je i nejvyšší absolutní snížení počtu doktorandů. Nejvyšší zvýšení financovaného počtu nově zapsaných studentů u jedné VVŠ činí podle uvedených pravidel 10,0 % a představuje pouze 0,7 studentů.

Magisterské studijní programy

Do prvního vysokoškolského (bakalářského nebo dlouhého magisterského) studia je v současnosti přijímáno již přes 60 % a do celého terciárního vzdělávání dokonce více než dvě třetiny odpovídající populace. Navíc po roce 2012 čeká vysoké školy vlna demografického poklesu, jejímž důsledkem bude snižování počtu přijímaných v řádu desítek tisíc. Proto je nezbytné začít s omezováním celkového počtu nově zapsaných studentů do prvního studia na vysokých školách.

Podíl absolventů bakalářského studia, kteří pokračují v navazujícím magisterském studiu, se dnes pohybuje kolem 80 %, počet nových absolventů s diplomem na úrovni magistra výrazně přesahuje počet bakalářů na pracovním trhu, což neodpovídá ani stanoveným cílům vysokoškolské politiky v České republice, ani potřebám její ekonomiky a pracovního trhu. Přitom úkolem magisterských programů je příprava vysoce kvalifikovaných pracovníků pro zastávání kvalifikačně náročných povolání a příprava pro případné pokračování v doktorském studiu a badatelské práci. Pro takovou přípravu je podmínkou dostatečné odborné zázemí na vysokých školách a odpovídající tvůrčí vědecká, výzkumná a vývojová kapacita, kvalifikační struktura a propojení na mezinárodní prostředí.

Navrhovaná změna ve financování magisterských studijních programů si proto klade tři cíle. Prvním cílem je pokračovat ve snižování počtu nově zapsaných do dlouhého magisterského studia. Druhým cílem je postupně výrazně snížit podíl pokračujících v navazujícím magisterském studiu až k míře přijímání nejvýše 50 – 60 % absolventů bakalářských studijních programů. Třetím cílem, stejně jako u doktorských studijních programů, je více podpořit kvalitu navazujícího magisterského studia tím, že jeho poskytování bude alespoň částečně svázáno s prokázanou výkonností ve výzkumu a vývoji, s odpovídající kvalifikační strukturou a s mezinárodním zaměřením vysoké školy.

Nejvyšší počet studentů nově zapsaných do magisterských studijních programů dané vysoké školy (financovaný limit) pro rok 2011 bude součtem dvou údajů. První údaj bude tvořit 90 % z počtu studentů zapsaných do magisterských studijních programů na každou VVŠ v roce 2010. Další 10 % studentů magisterských studijních programů zapsaných v roce 2010 na všechny VVŠ bude mezi školy rozděleno podle podílu škol na celkové hodnotě parametru VKM. U těch VVŠ, kde součet obou položek přesáhne počet studentů zapsaných do magisterského studia v roce 2010, bude počet financovaných studentů snížen o polovinu tohoto rozdílu.

Uvedený postup by v modelovém výpočtu provedeném pro rok 2010 vedl ke snížení celkového počtu nově zapsaných studentů do magisterských studijních programů zahrnovaných do výpočtu příspěvku o 1,7 % (107 studentů), přičemž největší pokles u jednotlivé školy nepřesahuje 7,4 % oproti předchozímu roku. Nejvyšší zvýšení počtu těchto nově zapsaných studentů podle uvedených pravidel činí sice 49,0 %, ale protože se jedná o velice malou školu, představuje toto zvýšení pouze 5 studentů (na některých velkých školách sice dochází k většímu růstu absolutního počtu limitu pro nově zapsané studenty, ale relativně proti předchozímu roku nejde o více než 16,4 %).

Bakalářské studijní programy

Rovněž do bakalářského studia je třeba začít s omezováním počtu nově zapsaných. MŠMT však nechce při snižování počtu nově zapsaných studentů do bakalářských studijních programů postihnout takovou měrou školy, u nichž v důsledku změn v pravidlech financování dochází k poklesu počtu zapsaných v magisterských a doktorských studijních programech. Nejenže pro výpočet nově zapsaných studentů parametr VKM vůbec nezohledňuje, ale naopak těmto školám otevírá určitý prostor právě pro rozvoj bakalářských studijních programů a tím podporuje diverzifikaci vysokých škol.

Počet nově zapsaných studentů do bakalářských studijních programů univerzitních VVŠ bude pro rok 2011 započten nejvýše do 95 %¹⁰ ministerstvem akceptovaného počtu zapsaných v předchozím roce. Avšak školy, u nichž došlo ke snížení počtu zapsaných do doktorských a magisterských studijních programů podle hodnoty parametru VKM, mohou zvýšit započtený počet nově zapsaných studentů do bakalářských studijních programů. Zvýšení může představovat až takový počet studentů, jenž odpovídá poklesu, ke kterému došlo v součtu zapsaných do doktorských a magisterských studijních programů. Počet nově zapsaných studentů do bakalářských studijních programů uměleckých a neuniverzitních VVŠ nebude pro rok 2011 limitován 95 % a bude tedy započten až do výše 100 %.

Cílem navrhované úpravy je tedy jak celkové snížení počtu nově zapsaných studentů do bakalářských studijních programů již v roce 2011, tak vytvoření jistého prostoru pro ty vysoké školy, které se zaměřují nebo chtějí zaměřit na bakalářské studijní programy.

V modelovém výpočtu provedeném pro rok 2010 by uvedený postup vedl k celkovému snížení počtu přepočtených (financovaných) nově zapsaných studentů do bakalářských studijních programů o 5,1 % (3691 studentů), přičemž největší pokles u jednotlivé školy pochopitelně nepřesahuje 5 % oproti předchozímu roku (pokles je nejvyšší právě u škol, které nemusely snižovat počty nově zapsaných studentů do magisterského a doktorského studia). K nepatrnému celkovému zvýšení počtu nově zapsaných studentů do bakalářského studia dochází u jedné veřejné vysoké školy, neboť kompenzace u ní převyšuje 5 % o 0,6% započtených studentů do bakalářského studia v roce 2009 (jde však pouze o 31 studentů). U dvou neuniverzitních škol se počty nově zapsaných studentů do bakalářského studia nemění.

3 Příspěvek na vzdělávací činnost pro rok 2011: absolventi

V případě finančního příspěvku na vzdělávací činnost, který je odvozen od počtu absolventů vysokých škol, sleduje MŠMT obdobné cíle jako u příspěvku na studenty. Snaží se pomocí pravidel financování zvýšit úspěšnost studia, neprodlužovat dobu studia doktorandů, zvýšit podíl absolventů bakalářských studijních programů, kteří přecházejí na pracovní trh a více propojit absolvované studium se zaměstnatelností absolventů na pracovním trhu.

3.1 Změny v pravidlech pro stanovení příspěvku na absolventa

Finanční příspěvek za absolventy bude mít rozdílný multiplikační koeficient pro různé typy studijních programů. Základní koeficient má hodnotu 1 pro absolventy bakalářských studijních programů; koeficient pro absolventy dlouhých magisterských programů má hodnotu 1,5; koeficient pro absolventy navazujících magisterských programů má hodnotu 0,5; koeficient pro absolventy doktorských programů nabývá různé hodnoty podle délky studia od 1 až do 2 (vysvětlení viz dále).

Do pravidel financování vzdělávací činnosti podle počtu absolventů jsou v roce 2011 zaváděny tři podstatné změny: ukazatel podílu absolventů bakalářského studia nepokračujících v navazujícím studiu, ukazatel délky doktorského studia a ukazatel zaměstnatelnosti absolventů vysokých škol.

¹⁰ Pravidla pro stanovení limitu počtu nově zapsaných studentů do bakalářského studia pro rok 2011, který bude zahrnut do výpočtu příspěvku, jsou modelově propočítána na posledních dosažitelných datech (pro rok 2010).

Bakaláři nepokračující v navazujícím studiu

Většina absolventů bakalářských studijních programů (v současnosti zhruba 80 %) pokračuje bezprostředně nebo o rok později ve studiu dalších většinou navazujících magisterských programů, což je v rozporu se záměrem MŠMT o přímý přechod značné části absolventů bakalářských programů na pracovní trh. Proto bude MŠMT zvýhodňovat ty vysoké školy, jejichž bakalářské studijní programy vedou přímo ke kvalifikaci dobře uplatnitelné na pracovním trhu (jsou například připravovány společně s budoucími zaměstnavateli absolventů) a absolventi bakalářských studijních programů již nepokračují v dalším studiu. Škola, jejíž absolventi do dvou let po ukončení bakalářských studijních programů nepokračují v dalším studiu na vysoké škole, bude zvýhodněna tím, že pro finanční příspěvek za tyto absolventy bude mít multiplikační koeficient hodnotu 2.

Na základě údajů o pokračování absolventů bakalářských studijních programů ve studiu dalších navazujících programů (nezáleží na tom, na které vysoké škole) je sledován podíl bakalářů, kteří nepokračují v dalším studiu v roce ukončení bakalářského studia, a podíl bakalářů, kteří nepokračují ani o jeden rok později. Pro výpočet se stejně jako v předchozích případech používá vážený průměr za poslední tři roky. Oba ukazatele se poté sčítají. Ukazatel činí v současnosti v průměru za všechny vysoké školy zhruba 20 %, ale u jednotlivých škol se pohybuje ve velice širokém rozmezí od 8 % do 50 %.

Délka doktorského studia

Nedostatkem doktorského studia je jak jeho prodlužování, někdy i o mnoho let, tak velice nízká míra jeho absolvování. Tuto nepříznivou situaci chce MŠMT ovlivnit tak, aby studenti svá studia zbytečně neprodužovali, nad standardní dobu studia. Proto se bude hodnota multiplikačního koeficientu pro výpočet finančního příspěvku za absolventa doktorského programu odvozovat od délky studia.

Skutečná délka studia bude sledována v intervalech po půl roce. Multiplikační koeficient bude mít až do délky studia SDS+1,0 hodnotu 2; v každém dalším půlročním období nad touto délkou klesne o 0,25; nabude tedy hodnoty 1,5 při délce studia SDS+2,0 a dále až do hodnoty 1,0 při SDS+3 a delší.

Zaměstnatelnost absolventů

Zahrnutí údajů o zaměstnatelnosti absolventů škol do pravidel financování umožňuje skutečnost, že data o nezaměstnaných a metodika výpočtu míry nezaměstnanosti absolventů jsou veřejně přístupná a vysokými školami využívaná již několik let, opakovaně byly ze strany vysokých škol připomínkovány a opírají se o oficiální údaje MPSV. Vycházejí totiž z pravidelných šetření, která probíhají dvakrát ročně (k 30.4. a k 30.9.) a jejich výsledky jsou zveřejňovány na webu MPSV.

Údaj o počtu *standardizovaných nezaměstnaných* je podílem nezaměstnaných absolventů a *koeficientu náročnosti trhu práce*. V rámci metodiky¹¹ je jeho použitím řešen jak problém krátkodobé nezaměstnanosti, tak problém zaměstnatelnosti absolventů v regionech s různou celkovou mírou nezaměstnanosti. Pro výpočet příspěvku na absolventa se používá vážený průměr počtu *standardizovaných nezaměstnaných* za poslední tři roky, kdy váhy činí 50 % pro údaje za rok t; 30 % pro údaje za rok t-1; 20 % pro údaje za rok t-2.

Vzhledem k tomu, že nezaměstnanost čerstvých absolventů má často jen krátkodobou („*frikční*“) povahu, jsou používány údaje pouze o počtech nezaměstnaných absolventů vysokých škol, kteří ukončili studium v období půl až jeden rok před termínem šetření MPSV. Součet údajů z obou šetření (duben a září) pak představuje hodnotu za daný rok.

Počty nezaměstnaných absolventů jsou upravené také tzv. *koeficientem náročnosti trhu práce*, protože absolventi jednotlivých škol nastupují na dosti rozdílné regionální trhy práce a není tedy zcela korektní srovnávat prosté počty nezaměstnaných například pražské a ostravské vysoké školy. Ukazatel počtu *standardizovaných nezaměstnaných absolventů* očisťuje tedy počet nezaměstnaných od vlivu různých

¹¹ <http://www.strediskovzdelavacipolitiky.info/svp/>

měr nezaměstnanosti na regionálních trzích práce. Koeficient se pro jednotlivé školy počítá jako podíl váženého průměru okresních měr nezaměstnanosti, kde vahou je počet nezaměstnaných absolventů školy v odpovídajících okresech (podle místa bydliště absolventa), k celkové míře nezaměstnanosti v ČR vynásobené počtem nezaměstnaných absolventů dané školy. V případě, že je koeficient náročnosti trhu práce rovný 1, znamená to, že absolventi dané školy jsou nezaměstnaní v regionech (okresech), kde je průměrná míra nezaměstnanosti stejná jako v celé České republice. Je-li koeficient větší než 1, hledají si práci na nadprůměrně náročných trzích práce; pokud je menší než 1, je tomu naopak.

3.2 Příspěvek na absolventa podle typu studijního programu

Absolventi bakalářských studijních programů

Stanovení příspěvku za absolventa bakalářského studijního programu vychází z dosavadního postupu, ale ve výpočtu se nově zohledňuje podíl absolventů, kteří nepokračují v navazujícím studiu, a zaměstnatelnost absolventů.

Nově je zohledněn podíl absolventů bakalářského studijního programu, kteří do dvou let od ukončení studia (tedy ani bezprostředně po ukončení předchozího studia, ale ani o rok později) nezahájili studium dalšího studijního programu na vysoké škole. Tito absolventi vstupují do výpočtu s multiplikačním koeficientem v hodnotě rovné 2. Díky tomuto kroku jsou podporovány ty školy, které se zaměřují na bakalářské studijní programy, jejichž absolventi úspěšně přecházejí rovnou na pracovní trh.¹²

Do výpočtu je také nově zařazen ukazatel zaměstnatelnosti absolventů jednotlivých VVŠ, který ve výpočtu snižuje částku plynoucí vysokým školám podle počtu absolventů. Na základě řešení předchozích připomínek vysokých škol není zaměstnatelnost absolventů zjišťována na základě počtu nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů, ale pouze těch, kteří školu ukončili půl roku až rok před šetřením nezaměstnanosti (šetření nezaměstnaných absolventů probíhá pravidelně dvakrát ročně, proto je možné použít celoroční počty nezaměstnaných). V ukazateli zaměstnatelnosti je rovněž zohledněn rozdílný vliv regionálních trhů práce, na které absolventi vstupují, a to tak, že počet nezaměstnaných absolventů je násoben koeficientem náročnosti trhu práce.

Vzhledem k tomu, že celkový objem prostředků vyčleněných na příspěvek za absolventy zůstává zachován, promítne se zařazení obou změn do výše částky připadající na jednoho absolventa.

Absolventi magisterských studijních programů

Vymezení příspěvku za absolventa magisterského studijního programu vychází z dosavadního postupu, ale ve výpočtu se nově zohledňuje zaměstnatelnost absolventů (viz předchozí oddíl Absolventi bakalářských studijních programů).

Absolventi doktorských studijních programů

Vymezení příspěvku za absolventa doktorského studijního programu vychází z dosavadního postupu, ale ve výpočtu se nově zohledňuje zaměstnatelnost absolventů a délka jejich studia (viz kapitola 3.1).

¹² Například na neuniverzitní VŠ polytechnické v Jihlavě je takových absolventů bakalářských studijních programů polovina, tedy podstatně více než na ostatních vysokých školách (celkový průměr činí pouze 21,4 %). Znamená to, že škola dostane příspěvek nejen na svých 361 absolventů, ale navíc bonifikaci odpovídající dalším 90 absolventům.

4 Příspěvek na vzdělávací činnost pro rok 2011: další kritéria

Příspěvek na vzdělávací činnost B3 odvozený od dalších ukazatelů, v roce 2010 označovaný jako B3 – další kritéria, bude ve výpočtu rozpočtu pro rok 2011 a další uplatněn s využitím ukazatele VKM (podrobněji viz oddíl 2.1). Proti roku 2010 nebudou do ukazatele B3 zohledněny výsledky vlastní činnosti VVŠ.

5 Váhy jednotlivých ukazatelů normativní části příspěvku

Nově navržená pravidla pro stanovení rozpočtu byla modelově propočtena se vstupními údaji pro rozpočet roku 2010, aby bylo možné ověřit dopady navrhovaných změn do rozpočtu jednotlivých VVŠ a srovnat je se skutečným rozpočtem roku 2010. Modelové propočty byly provedeny pro různé varianty váhy ukazatelů. Konečné rozhodnutí dává ukazateli A+B1 váhu 80 %, ukazateli B2 váhu 10 % a ukazateli B3 váhu 10 %.

6 Financování dalších činností souvisejících se vzděláváním

Zákon o vysokých školách ukládá veřejným vysokým školám další povinnosti, které se bezprostředně nevztahují k uskutečňování akreditovaných studijních programů. Jedná se například o univerzity třetího věku (dále U3V), poradenství na vysokých školách, o podporu handicapovaných studentů apod. Doposud se značná část těchto aktivit skrývá v rozvojových programech, které tak spíše než rozvojovou funkci plní funkci provozní. V rámci návrhu změn v zásadách stanovení rozpočtu VVŠ se pro další období, tj. od roku 2012 předpokládá systémové řešení spočívající v tom, že činnosti, které souvisejí se vzděláváním, kde se jedná převážně o zajištění nebo podporu těchto aktivit (U3V, podpora a dostupnost studia handicapovaným studentům, případně další), budou hrazeny jako součást běžného rozpočtu VVŠ na vzdělávací činnost, v rámci ukazatele „F“ – Fondu vzdělávací politiky na základě žádosti VVŠ.

Financování U3V

Provozní náklady pro vzdělávání seniorů budou pro rok 2011 součástí financování v rámci ukazatele „F“. Rozpočet na financování U3V sestává z části finančních prostředků, o které bude vysoká škola žádat, z vlastních prostředků VVŠ na financování U3V a z poplatků za studium stanovených vysokou školou. Přitom částka, která bude poskytnuta ze státního rozpočtu prostřednictvím ukazatele „F“ nebude převyšovat částku, kterou vyčlení pro tento účel škola. Uvedené prostředky budou určeny nejen na provoz, ale i na rozvoj nových programů, učebních opor a další.

Financování studentů se specifickými nároky (handicapovaní studenti)

V roce 2011 budou aktivity podporující studium studentů se specifickými nároky financovány v rámci rozvojových programů (v decentralizovaných i centralizovaných aktivitách). Od roku 2012 bude financování handicapovaných studentů řešeno mimo rozvojové programy v rámci ukazatele „F“ v rozpočtu vysokých škol

7 Rozvojové programy

Rozvojové programy

V rámci diverzifikace vysokých škol je zapotřebí – vedle zaměření na různou úroveň vzdělávacích programů a orientaci na vědu a výzkum – umožnit také profilaci škol na další funkce (DZ VŠ uvádí kromě funkce vzdělávací a výzkumné, které jsou podporovány přímo z rozpočtu, také funkci mezinárodní, podnikatelskou, celoživotní a regionální). V nejbližších letech budou diverzifikaci tímto směrem podporovat především ministerstvem vypisované centralizované i decentralizované rozvojové projekty vysokých škol, vyhlašované každoročně společně s aktualizací DZ VŠ. Rozvojové programy se budou i nadále dělit na rozvojové programy z úrovně MŠMT, a to tzv. „centralizované“ a „decentralizované“ rozvojové programy, kdy témata ve kterých lze projekty VVŠ zpracovávat, vyhlašuje ministerstvo v souladu s DZ VŠ a jeho každoročními aktualizacemi, a na rozvojové projekty v rámci Fondu rozvoje vysokých škol (FRVŠ).

Pro následující období se předpokládá jejich zachování v celkovém v rozsahu cca 7% z celkového provozního rozpočtu. Poměr mezi decentralizovanými a centralizovanými rozvojovými programy bude pro rok 2011 upraven. Budou posíleny finanční prostředky pro centralizované programy. Jejich podíl se ze současných 22% zvýší na 30 %.

Prameny

Aghion P., Dewatripont M., Hoxby C., Mas-Colell A., Sapir A.: *Higher Aspiration. An Agenda for Reforming European Universities*. Bruegel Blueprint Series, Bruxelles 2008

European University Association: *Towards Full Costing in European Universities*. EUA, Bruxelles 2009

European University Association: *European Universities Diversifying Income Streams*. EUA, Bruxelles 2009

Eurydice: *Higher Education Governance in Europe. Policies, Structures, Funding and Academic Staff*. Eurydice, Bruxelles 2008

Jongbloed B.: *Funding Higher Education: A View Across Europe*. MODERN Funding Report. ESMU, European Centre for Strategic Management of Universities, Bruxelles 2010

Koucký J., Ryška R.: *Financování terciárního vzdělávání*. Expertizní studie. Středisko vzdělávací politiky PedF UK, Praha (říjen) 2009

MŠMT: *Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2011 – 2015*. MŠMT, Praha (únor) 2010

MŠMT: *Rozpis rozpočtu vysokých škol na rok 2010*. MŠMT, Praha 2010

OECD: *Education at a Glance*. OECD, Paris 2009

Salmi J., Hauptman A.M.: *Innovations in Tertiary Education Financing: A Comparative Evaluation of Allocation Mechanisms*. The World Bank: Working Paper Series, Washington 2006

Santiago P., Tremblay K., Basri E., Arnal E.: *Tertiary Education for the Knowledge Society*. OECD, Paris 2008